

«Agian naturaren falta sumatzen dugulako itzultzen gara mendira»

Munduan barnako bidaiak batez ere barne bidaiak direla esan digu jendeari mendi gailurrak oparitan ematen dizkion mendizale kementsuak.

| REYES ILINTXETA |

Argazkiak: Dani Blanco / Felipe Uriartek utziak

Aita itsas gizona eta semea lehorzalea?

Aita bizkaitarra eta barrualdekoa zen, Galda-kaokoa. Itsas gizona izateko ikasi zuen. Gazte-gazterik Pasaiara joan eta han hasi zen lanean Pisbe izeneko bakailao enpresa handian. Zortzi ontzi zituen enpresak eta horietako batean, Galerna deiturikoan, pasa zuen bizitza erdia. Ternuan lan egin zuen bakailao arrantzan. Eta Pasaiako neska eder batekin ezkondu zen, Angelita Camara, gure ama, oraindik bizi dena. 97 urte ditu.

Zu itsasoan ibili zara?

Bai, baina belaontzietan. Badituz lagun pirata batzuk eta haiekin egin dituz halako bidaiak politikak. Luzeena izan zen Bartzelonatik abiatu eta Groenlandiako mendebaldeko kostaraino, Umanaq fiordoraino. Zazpi hilabeteko itsas bidaia ederra izan zen.

Mendizaletasunaren harra txikitatik sentitu zenuen?

Euskal Herriaren erditik etorri eta itsasora jo zuen gure aitak, nik aldiz itsasertzean jaio eta mendira jo nuen. Nork daki egiten ditugun gauzak zergatik egiten ote ditugun. Bizitzak eskutik hartu eta mendietara eraman ninduen. Pasai oso herri berezia da, fiordo bat bezalakoa. Mendi txikitxoak daude, itsasoa dago... Amets egiteko tokia da. Nik amets asko egin dituz Ternuarekin, itsasoarekin... Behin aitaren barkuan foka bat ekarri zuten eta beste behin hartz bat. Oso gaztaro ameslaria bizi izan nuen eta nik beti errua, modu samurrean, nire herriari bota diot. Pasai Donibane beti izan da nire bihotzean eta segitzen du izaten nire bizitzaren erdian. Nire iruditerian beti da bidaia guztietako hasiera

eta bukaera. Bidaia zirkularrak egiten dituz beti. Eta bizi izan naizen toki guztiak ere, Donostia, Hondarribia, Gaintza, Oñati... Toki horiek guztiak Pasai Donibanen sartzen dituz.

Norekin hasi zinen mendira joaten?

Gehienetan bakarrik. Gustuko nuen han ibiltzea. Eskalada ikastaro bat egin nuen eta itsas argiaren inguruan dauden harkaitzetara joaten nintzen maiz, batez ere eguraldi txarra egiten zuenean eta olatuek harriaren kontra jotzen zutenean. Olatuak lehertzen ikustea gustuko dut. Oso giro estetiko da hori. Gero Pirinioetara joaten hasi nintzen eta ondoren Alpeetara, Himalaiara...

Eta egun, norekin ibiltzen zara mendian gustura?

Bakarrik ibiltzea ederra da, askea eta bakartia sentitzen zara, eta toki ona da mendia bakar-

NORTASUN AGIRIA

Felipe Uriarte Camara. Pasai Donibanen sortua, 1944ko martxoaren 17an. Mendigoizalea eta goi mendietako gidaria. Ikasketaz industria ingeniaria da, baina mendia da bere pasioa. 1974an "Tximist" Everestarako lehen euskal espedizioan parte hartu zuen. Bi urte geroago Mendiak eta Herriak sortu zuen, natura eta kirolarekin lotutako enpresa. *Euskaldunak Everest Mendian. Buru ilhun lurruntsua* euskaraz eta gaztelaniaz plazaratutako liburua eta hainbat dokumentalen egilea da. 71 urterekin gelditu gabe ari da jendea eramaten munduko bazter ederrenetara, "gailurrak oparitzen", berak dioen bezala. Bidaiaren artean, Gaintza herriko bere etxetik Balerdi mendian pausatzen ditu begiak.

dadea dastatzeko. Taldean ere gogoko dut, sarri horrelakoetan lanean nago, eta mendia konpartitzea ederra da, ogia, gazta eta ardoa konpartitzea bezain ederra. Azken garai honetan umeeekin mendian ibiltzea laket dut. Eta are ederragoa bikotekidearekin mendian aritzea, bakarrik ez eta maite duzunarekin zaude naturan.

Mendizale asko Euskal Herrian. Aparteko afizioa dago hemen?

Baietz esango nuke. Euskal Herria horren txikia izanik ere, hemen baditugu hiru mendizale zortzi milako guztiak egin dituztenak. Eta hori toki askotan ez da gertatzen. Nik dakidala, Frantzia osoan oraindik ez dago mendizalerik

Auñamenditan.

zortzi milako guztiak egin dituenik, adibidez. Zergatik ote? Zalantzarik gabe mendizaletasuna ez delako soilik kirola. Kirol hutsa baino ederragoak diren gauza batzuk badira hemen. Mendizaletasuna eta bidaia hertsiki lotuta daude. Ezin da ulertu mendia bidaiarik gabe. Pentsatzen dut gure gizartea garai batean naturarekin oso lotuta egon dela. Hiri handirik ez da izan hemen orain dela gutxira arte eta gure hiriak baserritarrez beteta daude. Agian naturaren falta sumatzen dugulako itzultzen gara mendira, milaka urtez gure ingurunea izan den horretara.

Belarriak erne edukita, zer entzuten da mendian?

Moyua
hileta zerbitzuak

Zure momentu zailetarako

Otadui Gotzaina kalea, 27 · 20560 Oñati (Gipuzkoa)

☎ 943 783 447 / 617 442 466

mmoyua@telefonica.net · www.tanatorio-guipuzcoa.com

Natura eta gu

“Mendia kirola da baina baita bidaia ere, deskubrimendua. Mendizaletasunean gizaki modernoak barne bidaia aurkitu du. Mendi handi batean gauza asko aurkitzen duzu: zeinen ahulak garen, zer den beldurra eta horri aurre egin behar izatea. Naturaren indarraren pertzepzioa zer galduta dugun argi ikusten da mendian”.

Norberaren barnealdeko zurrumurruak, istorioak, asmoak, nahiak, ahuldadeak, beldurrak, sasoia... Txikia zara eta txiki sentitzen zara, baina aldi berean handi, naturak asko ematen dizulako. Zure txikitasunean handi egin behar duzu eta zure onena atera, han segitzeko.

Onena atera naturarekiko eta besteekiko ere bai?

Bai. Zure onena eta zure txarrena ere ateratzen da. Mendiak ez zaitu hobe egiten, baina zer zaren agerrarazten du, nolakoa zaren zure barne-barnean.

Lehia handia al dago goi mailako mendizaleen artean?

Bai, bai lehen eta bai gaur egun ere. Baina hori ez da batere osasuntsua. Mendizaletasunaren

idatzi gabeko arauetan lehia izatekotan mendizaleok mendiarekin dugu, naturarekin. Lehia baino, harremana esango nuke. Letek aspaldi esan zuen: “Naturarekin bat izan eta harremanetan sartzea”. Espedizio handietan batez ere, aldaketa handia nabari da azken urteotan. Gure gizarte mendebaldarra aberatsagoa da orain, europarra, ipar amerikarra, Australiakoa... eta errazago mugitzen gara. Gizartearen joerak ere aldatu dira. Turistak garela? Bai. Baina horrek bere alde onak ere baditu, horrekin bertako jendeak lana topatu duelako. Asko eztabaidatzen da, adibidez, sherpak negozioa egiten ari omen direlako Everesten. Mespretxuz esaten dute hori. Ni ez nago batere ados. Haien lanean ari dira eta izugarritzko lan gogorra egiten dute gainera, eta horri esker beren seme-alabek ikasteko aukera dute eta haien etxeak hobeak dira orain. Everest, Kilimanjaro, Andeetan bizi den jendeari garapen handia ekarri die mendiko turismoak. Askotan mendebaldarrok ohitura dugu gure begiekin ikusteko dena eta ematen du munduko zentroa hemen dagoela, eta ez da horrela. Himalaian bizi den batentzat munduaren zentroa han dago. Zentro asko dago munduan. Egin beharko genukeena da denak garbiago jokatu, zaborrarekin adibidez. Orain hobeto doa, baina asko gelditzen da egiteko.

Kalean da abenduko

aizu!

- Zer aurkituko dugu Durangoko Azokan?
- Martxoak 3, oroimena gal ez dadin lanean
  - Mikel Onandia arin-arin
  - Ondarroako Beikozinira bisita
  - Idazlegaiantzako bultzada

Urte osoko harpidetza (Hego Euskal Herria eta Espainia) 29 €
aizunet.org

Dirua al da edozein tokitara joateko balio duen pasaporte?

Ez du zergatik horrela izan behar: askoz gehiago balio du abiatzeko gogoak.

Eta dirutan, zenbat balio du bidaia handi horietako bat egiteak?

Everestera 50.000 euro. Kilimanjarora 4.000 inguru.

1974an "Tximist" lehen euskal espedizioa egin zenuten Himalaiara, Everestera.

Horrela hasi zen garai modernoa Euskal herriko medizaletasunean. 1969an Peruko Andeetara joan zen talde bat. Inork inoiz zapaldu gabeko bost mendi egin zituzten eta ondoren hasi ziren prestatzen Himalaiarako lehen espedizio hau, Cegasa enpresak babestua. Juan Zelaia, enpresa horretako nagusia, euskal mendizaletasunean oso pertsona berezia izan da eta berehala ikusi zuen proiektua oso interesgarria izan zitekeela. Hamabi lagun izan ginen eta Nepaleko hogeita hamar bat sherpa. Ez ginen gailurreraino igo, baina esperientzia handia hartu genuen hurrengo espedizioetarako.

1976an Mendiak eta Herriak sortu zenuenetik zuzendari jarraitzen duzu.

Esango nuke zuzendaria baino gehiago idia naizela. Sortu eta berehala hasi ginen bidaiak

Mendian arriskua non dagoen

"Noiznahi, nonahi. Erne ez egotean dago arriskua. Aterpera heldu arte erne ibili behar duzu gailurra ez baitago tontorrean, aterpean baino, litro bateko garagardo pitxerra eskuan, lagun ondoan eserita".

Koskulak mendian, 7.010 metroan.

egiten Perun, Pirinioetan, Nepal... Mendian egiten diren jarduera guztiak antolatzen eta gidatzen ditugu: ibilaldiak, igoerak, mendiko eskia, harkaitz eskalada, ibilaldi samurrak, 6.000-7.000rako espedizioak... Dene-tik. Lau hasi ginen: Martin Zabaleta, Xabier Erro, Julio Villar eta ni neu. Bizitzak beste bide batzuetatik eramanez beste hirurak eta ni naiz segitzen duen bakarra. Egun zazpi lagun gara eta orain jende gazte eta zoragarria dugu, oso ondo prestatuak eta mendi gidarien ofizioa maite dutenak: Igor Lasa, Julen Reketa, Garo Azkue, Leire Urretxo, Aitor Rufo eta Ibon Ginea "Mutiko".

Bazter guztietako xokorik ederrena?

Ederrena ez dakit, baina Euskal Herria munduko ederrenetakoa, zalantzarik gabe. Mendirik politena Balerdi, etxeko leihotik ikusten dudana delako. Eskura dut eta oso ederra da gainera. Baina leku guztietan badira ikuspegi ederrak: basamortuan dagoen bakardadea eta ilunabarrean sortzen diren argi eta koloreak, toki txikienean dagoen baso puska hori udazkenean... Planeta osoa da ederra.

Eta barruan iltzatuta gelditu zaizkizun hiru toki zehatz?

Menditik jaitsi eta hiru hiri aipatuko dizkizut: Isfahan Iranen, Gao Malin, eta Copiapó Txilen. Hirurak dira ederrak, geografia eder batean kokaturik, eta berezko barne geografia berezia dutenak. Hango biztanle xaloak beraien kaleetan pasean ibiltzen dira lasai.

Zer bidaia egiteko gogo duzu?

Beti amestu dut Euskal Herrian zehar bidaia luze-luze-luze bat osatzea, herriz herri, mendiz mendi, jendez jende, hizkeraz hizkera, urtaroz urtaro.

Denboraren makinan sarturik zein garaitara egingen zenuke salto?

Shackleton eta Geoffrey Winthrop Young-en garaitara. 1876-1958. Shackletonen Endurance itsasontziko kidea gustatuko litzaidake izatea eta Youngen sokakidea Breithorngo 4.160 metroa dagoen Ipar Ertzean. 1920an Pasai Donibaneko San Juan traineruak Kontxako Ikurrina irabazi zuen, patroia Matxet handia zuela. Garai ederrak haiek. Halere gustura nago hemen eta orain. Garai hobek datoz Euskal Herriarentzat, askeagoak, eta horretarako nire alea ipintzen saiatu nahi nuke.

Mendian hotzak eta bakardadeak inguratuz, zer duzu buruan?

Hotzari ez utzi gehiegi nire gorputzera hurbiltzen. Bakardadeari begietara begiratzea, konplizitatez.

AZKEN HITZA

Interes politikoak

“Gaur egun mendizaletasun bi antzeman ditzakegu: bat mediatikoa, telebistan agertzen zaiguna, eta bestea isila, inon agertzen ez dena. Mendizaletasuna, futbola, atletismoa edo beste kirol batzuk bezala, politikarako erabili da, gaur eta beti, eta nazio guztietan. Aspaldiko garaietan ere gertatzen zen. Edurne Pasaban anderea, esate baterako, erabilia izan da zentzu politiko batean. Euskalduna izanik, Espainiako Estatuak espainiar bihurtu du interesatzen zaiolako. Kanean nabarmena den hori esan egin beharra dago. Euskaldunok ere erabili izan dugu mendigoizaletasuna politikoki esateko ‘begira euskal mendizaleok, garaiezin dirudien gailur horretan zutik eta ikurriña eskuetan’. Aldea dago gu gure mendigoizaleez harro gaudela eta Espainiakoek, aldiz, gure mendigoizalea lapurtu nahi digutela. Pasaban 14 gailurrak lortzen ari zen bitartean, dozenaka neska eta mutil, emakume eta gizon ari ziren mendi handi eta txikiak egiten isil-isilik”.

Heriotzarekin zer harreman duzu?

Elkarri zeharka begiratzen diogu, disimulan.

70 urte bete eta gero maldan behera zoazela sentitzen duzu?

Bizitza osoan ibili izan naiz maldan gora, maldan behera, ohituta nago.

Zer aldatuko zenuke zure bizitzan?

Dagoeneko ez dago ezer egiterik, bizi dudana bizi izan dut. Eta nolako lana orain aldatzen hastea!

Eta gure Euskal Herri honetan?

Euskararekiko euskal jendearen atxikimendu eskasa. Euskal abertzaleen arteko arrakala konpondu, itxi, eta denok bat egitea. Independentziarako bide luze eta zailean Euskal Herriko Iparra eta Hegoa hurbildu eta batzea, ezinbestekoa baita, denok dugu bes-

teengandik zer ikasi. Iparrak Hegoa behar du, Hegoak Iparra.

Zein da zure helmuga, gailurra, helburua bizitzan?

Planetan gailur asko daude ezagutu nahi nituzkeenak, haien haizea dastatu, hango herriak ezagutu. Menditik kanpo, gure herriarengatik zerbait egitea eta nire azukre kokorari bizitza goxatzen laguntzea.

Beti izan dut joera aurrera begiratzeko. Dudan pena bakarra da denbora gutxi gelditzen zaidala jo eta ke aritzeko mendian. Bizitakoa hor dago eta ederra da. Goi mendi gidaritzak badu alde oso on bat: mendi gailurrak oparitu egiten dizkiot nirekin mendira etortzen den jendeari, nire sokan lotzen den orori. Hori ofizio zoragarria da, ezta? Mendi gailurrak oparitu, berdin lanean berdin lagunekin izanda ere. Emozioak, herriarekiko, naturarekiko, pertsonetikiko emozioak oparitu. ■

Ogiaren egia

Ogi biologikoak

Harri errota
xeheetako
irinarekin
egindako
ogiak

Orantza ogiak

Galparsoro
OKINDEGIA

Kale Nagusia 6 (Alde Zaharra) - DONOSTIA - Tel.: 943 421 074
www.galparsorookindegia.eu

CuadraBus

www.cuadrabus.com

☎ 945 890 804 / 670 477 727 · Faxes: 945 892 215
info@cuadrabus.com